

bron :

Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen

PB C 180 van 11/06/98

Advies van het Comité van de Regio's over de "Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: een communautaire strategie voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling (WKK) en het wegnemen van belemmeringen voor de ontwikkeling ervan" - (98/C 180/06)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: "Een communautaire strategie voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling (WKK) en het wegnemen van belemmeringen voor de ontwikkeling ervan"(1);

gezien het besluit van de Commissie van 17 oktober 1997 om het Comité van de Regio's, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 C, eerste alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, over dit onderwerp te raadplegen;

gezien het op 11 juni 1997 door zijn Bureau genomen besluit om in afwachting van de op handen zijnde raadpleging commissie 5 "Ruimtelijke ordening - Milieu - Energie" alvast te belasten met de voorbereidende werkzaamheden voor dit advies;

gezien het op 12 december 1997 door commissie 5 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 382/97 rev. - rapporteur: de heer Grafé),

heeft tijdens zijn 22e zitting van 12 en 13 maart 1998 (vergadering van 13 maart) het volgende advies met algemene stemmen goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De Commissie heeft op 15 oktober 1997 haar goedkeuring gehecht aan een tot de Raad en het Europees Parlement gerichte Mededeling over een

communautaire strategie om warmtekrachtkoppeling (WKK) te bevorderen.

1.2. De Commissie stelt voor om als onderdeel van het energiebeleid van de Unie de toepassing van WKK - een energiebesparend, milieuvriendelijk systeem voor de productie van warmte en kracht - te stimuleren en het aandeel hiervan op de Europese energiemarkt te vergroten.

1.3. Het is de bedoeling om in dit document:

a) de grondbeginselen van WKK uit te leggen en dit systeem op zijn economische mérites te beoordelen;

b) uit te maken in welk stadium de EU-maatregelen ten behoeve van WKK zich momenteel bevinden en welke factoren de ontwikkeling van dit systeem tot nu toe in de weg hebben gestaan;

c) een Europese WKK-strategie te ontwikkelen.

1.4. De Commissie lost met deze Mededeling de belofte in die ze in het Witboek "Een energiebeleid voor de Europese Unie" heeft gedaan; zij zegde toen toe een voorstel uit te werken voor een strategie waarmee de toepassing van WKK in de Unie op een samenhangende manier gestimuleerd kan worden.

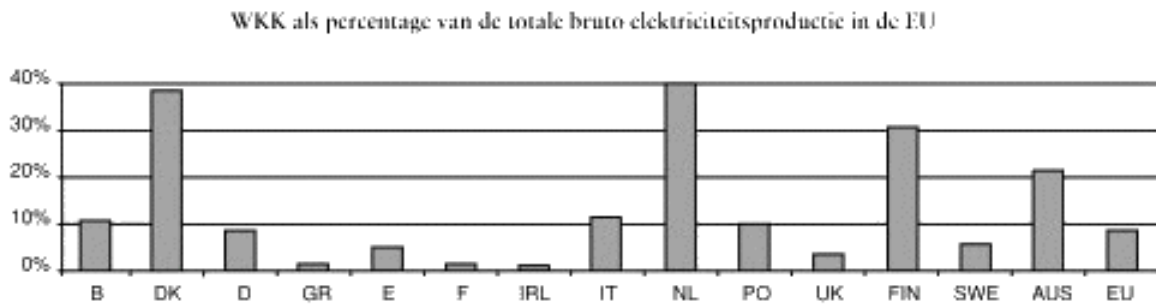
1.5. WKK - opwekking van elektriciteit waarbij tegelijkertijd gebruik wordt gemaakt van de vrijkomende warmte - kan ongeveer 85 à 90 % van de energie-inhoud van de gebruikte brandstof in nuttige energie omzetten.

1.5.1. Dank zij WKK wordt bij de omzetting van brandstof in energie een hoog rendement bereikt, wat betekent dat de uitstoot van broeikasgassen aanzienlijk vergroten. wordt teruggedrongen.

1.6. De elektriciteitssector, de verwerkende industrie (chemie, papier, ijzer en staal, keramiek, motoren, levensmiddelen, textiel, hout, baksteen en bouwkeramiek, enz.) en de dienstensector (ziekenhuizen, sportcentra, hotels) lenen zich voor investeringen in WKK.

1.7. Volgens de Commissie moet bovengenoemde strategie bestaan uit een serie samenhangende en elkaar versterkende EU- en nationale maatregelen en aansluiten bij de verschillende beleidsterreinen van de Unie die mogelijk met de gevolgen ervan te maken krijgen.

1.8. In een tabel aan het eind van de mededeling staat wat momenteel de bruto elektriciteitsproductie van WKK in de Unie is.

1.9. Als zij eenmaal de door haar gevraagde adviezen van onder meer het Comité van de Regio's heeft ontvangen en als de resultaten van de conferentie van Kyoto (december 1997) bekend zijn, is de Commissie van plan een WKK-actieprogramma voor de Unie uit te werken.

1.10. Met de door de Commissie voorgestelde communautaire strategie moeten de voordelen van WKK beter uitgebuit worden, nl.:

- o energiebesparing;
- o milieuverbetering door minder uitstoot van broeikasgassen;
- o een goede kosten/batenverhouding;
- o duurzame ontwikkeling;
- o zekerheid van energievoorziening in Europa.

Over de belangrijkste door de Commissie voorgestelde activiteiten en beleidsmaatregelen dient het volgende te worden opgemerkt:

2. Algemene opmerkingen

2.1. Gezien de wereldwijde klimaatverandering en het streven naar minder uitstoot van verontreinigende stoffen en broeikasgassen moeten alle landen, maar vooral de geïndustrialiseerde, zuinig en verstandig met energie omgaan. WKK kan in dit verband zeer goede diensten bewijzen, maar dan moeten de installaties in kwestie wel de juiste afmetingen hebben en goed geëxploiteerd worden. Dit systeem heeft pas zin als het werkelijk tot meer energiebesparing en minder uitstoot leidt dan de gescheiden productie van warmte en kracht. In sommige landen is de productie van energie uit WKK in handen van lokale en regionale overheden, die ook de hiervoor benodigde netwerken aanleggen en onderhouden.

2.2. In het bedrijfsleven is men hier en daar van mening dat WKK in 2010 30 % van de bruto elektriciteitsproductie in de Unie voor haar rekening kan nemen. Volgens de Commissie is het echter realistischer uit te gaan van een verdubbeling van het aandeel van WKK, nl. van 9 % in 1994 tot 18 % in 2010. Dit is een communautaire doelstelling; de lid-staten moeten - afhankelijk van de mate waarin zij al van WKK gebruikmaken (zie de grafiek bij punt 4 van de Mededeling) - daarnaast ook hun eigen maatregelen nemen.

2.3. Om een voorbeeld te geven: WKK in België:

op 1 januari 1996: 880 MW;

in 1996: + 73 MW;

in 1997/1998: + 155 MW (huidige raming).

Geschat energiepotentieel [5 % energiebesparing ten opzichte van gas- en stoomturbines (rendement van 53 %)]

industrie: 2 200 á 2 800 MW;

kassen: 370 á 580 MW;

dienstensector: 490 á 780 MW;

woningen: 110 á 150 MW, 3 170 á 4 310 MW.

2.4. De Unie zou o.m. moeten bekijken aan de hand van welke criteria de twee productiemethoden (gekoppeld of gescheiden) met elkaar vergeleken kunnen worden, zodat elke potentiële exploitant snel kan bepalen of zijn installatie werkelijk zal zorgen voor meer energiebesparing, minder CO₂-uitstoot, rentabiliteit, enz.

2.5. De lid-staten moeten in overleg met hun regio's hun eigen strategieën uitwerken, ook al verschilt de situatie van lid-staat tot lid-staat. De Commissie moet hierbij een coördinerende rol spelen en er aldus voor zorgen dat de communautaire doelstellingen worden gehaald.

2.6. De technische en de economische haalbaarheid van WKK moeten beter op elkaar afgestemd worden, bijvoorbeeld door middel van onderzoek en

ontwikkeling, het vrijmaken van voldoende financiële middelen en aangepaste vormen van samenwerking.

2.7. De Commissie is terecht van plan om in de bestaande communautaire programma's zoals Joule-Thermie, SAVE II, Altener, Phare, Tacis, Synergy en MEDA meer plaats in te ruimen voor WKK; dit zal het communautaire streven om de uitstoot van broeikasgassen omlaag te brengen (zie paragrafen 33 t/m 38 van de mededeling) ten goede komen.

2.8. Het rendement van systemen om energie op te wekken, neemt voortdurend toe, vooral als het om elektriciteit gaat. Met WKK-systemen moet op deze tendens worden ingespeeld; daarom dienen O&O-activiteiten op dit gebied ondersteund te worden. WKK-installaties leveren betere prestaties omdat het temperatuurniveau van de benodigde warmte laag is.

Communautaire O&O-programma's op het gebied van WKK zouden er vooral voor moeten zorgen dat:

- de gebruikte machines een hoger rendement krijgen;
- deze machines langer in bedrijf kunnen zijn, (vooral door middel van warmte-opslag of koeling met behulp van absorptiekoelers);
- WKK ook gebruikt kan worden bij lager temperatuurniveau;
- in de industrie meer van WKK gebruik wordt gemaakt;
- efficiënte warmte-accumulatoren worden ontwikkeld die aan WKK-installaties zijn aangepast;
- efficiënte koude-opslaginstallaties worden ontwikkeld die aan WKK-installaties zijn aangepast.

2.9. Onzeker is nog altijd hoe de liberalisering van de elektriciteits- en aardgasmarkt de ontwikkeling van WKK zal beïnvloeden. De Commissie dient de omzetting van Richtlijn 96/92/EG over gemeenschappelijke regels voor de interne elektriciteitsmarkt en van de eventuele richtlijn over de aardgasmarkt op de voet te volgen. Ook moet zij het beleid van de lid-staten proberen te sturen, met name door de lid-staten erop te wijzen dat zij op grond van de Richtlijn mogen bepalen aan welke aanbestedingscriteria de installaties voor energieproductie moeten voldoen. In artikel 8 lid 3 van deze Richtlijn staat expliciet dat de ontwikkeling van WKK-installaties prioriteit mag krijgen.

2.10. Internalisering van externe milieukosten zou de ontwikkeling van WKK ten goede kunnen komen. Met het Joule II-programma financiert de Commissie een grootschalig project "ExternE - External costs of Energy" om

een methode te ontwikkelen waarmee inzicht kan worden gekregen in de externe kosten van brandstofcycli. Deze methode zal op diverse economische sectoren worden toegepast, waaronder de elektriciteitssector. Met name WKK dient hierbij ruime aandacht te krijgen.

2.11. Verder moet in EU-verband gezorgd worden voor een selectieve, geharmoniseerde belastingwetgeving, waarbij de heffingen worden gerelateerd aan de mate waarin broeikasgassen worden uitgestoten. Deze zou een goed middel vormen om de energie- en milieuvoordelen van WKK in de energieprijzen te verdisconteren.

2.12. Naast de internalisering van externe kosten en het aanpassen van fiscale regelingen moet ook gezorgd worden voor:

- een beter mechanisme om de kosten van aan het net verkochte energie en van noodaankopen te verrekenen;
- concepten om investeringen te financieren en zo de toepassing van WKK uit te bouwen (de periode waarin de industrie haar investeringen in WKK wil terug verdienen, is veel te kort) en onder meer het systeem van financiering door derden en het verstrekken van leningen door de Europese Investeringsbank;
- maatregelen van lokale en regionale overheden om investeringen in WKK financieel te ondersteunen.

2.13. De Commissie wijst er in paragraaf 20 van haar Mededeling terecht op dat WKK-exploitanten en elektriciteitsproducenten zo snel mogelijk een duidelijke vorm van samenwerking moeten vinden die beide partijen ten goede komt.

2.14. Het sluiten van milieuconvenanten met de industrie- of de dienstensector zou een interessante impuls kunnen betekenen voor de ontwikkeling van WKK. In Nederland wordt al veel van dit instrument gebruik gemaakt. In België zijn projecten in voorbereiding; daar zullen de regio's een belangrijke rol spelen bij het sluiten van milieuconvenanten met de industrie.

2.15. Lokale en regionale overheden beschikken weliswaar niet over dezelfde middelen als de lid-staten, maar zij kunnen er wel voor zorgen dat in openbare gebouwen (zwembaden, ziekenhuizen, grote kantoorgebouwen, enz.) meer van WKK gebruik wordt gemaakt.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. De gemeenschappelijke methode (paragraaf 31) zou erop gericht moeten zijn om:

- in overleg met lokale en regionale overheden nationale doelstellingen vast te stellen voor de ontwikkeling van WKK;
- in met het bedrijfsleven te sluiten milieuconvenanten concrete projecten op te nemen (met het oog op energiebesparing en reductie van de uitstoot van broeikasgassen - paragraaf 40);
- op gemeenschappelijke methoden gebaseerde statistieken te presenteren (Eurostat -paragraaf 47).

3.2. De Commissie moet ervoor zorgen dat de toepassing van WKK met behulp van een gemeenschappelijke communautaire aanpak wordt uitgebouwd, ook als de situatie in een bepaalde lid-staat zich niet hiertoe leent (paragraaf 30).

3.3. Paragraaf 26: het aspect "werkgelegenheid" moet beter worden uitgewerkt; onderzocht moet worden hoeveel netto arbeidsplaatsen de ontwikkeling van WKK kan opleveren.

3.4. Paragraaf 35: in de lijst met aanbevolen O&O-activiteiten wordt verwezen naar "WKK voor industrieën die met hoge temperaturen werken", maar ook naar "lage temperatuur afstandsverwarmingssystemen". Dit laatste is toe te juichen, maar het eerste voorstel lijkt voorbij te gaan aan de wetten van de thermodynamica. De Commissie zou zich hier nog eens over moeten buigen.

3.5. Het laatste voorstel van deze lijst betreft "oplossingen voor het milieuprobleem als gevolg van de waterzuiveringstechnologie". Hier is in het Frans een vertaalfout gemaakt. Omwille van de duidelijkheid stelt het Comité de volgende vertaling voor: "oplossingen voor milieuproblemen als gevolg van het weglekken van additieven die bedoeld zijn om vermogensverlies in stadsverwarmingsnetten tegen te gaan

3.6. Volgens de Commissie moet meer gebruik worden gemaakt van biomassa als brandstof voor WKK. Het Comité is het hiermee eens, maar vindt wel dat eerst technieken moeten worden uitgewerkt voor het opwekken van elektriciteit uit in gas omgezette biomassa (haalbaarheid, economische efficiency, beheersing van het hele proces); benutting van restwarmte levert mét biomassa niet meer problemen op dan zonder biomassa.

3.7. Het Comité vestigt voorts de aandacht op de mogelijkheden die worden geboden door exploitatie van het grote energiepotentieel van afvalstromen, die op zinvolle wijze voor de energieproductie kunnen worden ingezet overeenkomstig een goedgekeurd afvalprogramma, en de belangrijke plaats die effectieve en evenwichtige toepassing van installaties voor energie uit afval in een modern energiebeleid kan innemen. Het Comité wijst erop dat deze energie CO₂ -neutraal is en bijgevolg niet tot het broeikas effect bijdraagt.

4. Conclusies

4.1. Het Comité dankt de Commissie voor het opstellen van een document over een communautaire strategie om de toepassing van warmtekrachtkoppeling te bevorderen; zij geeft een goed beeld van de huidige situatie.

4.2. De Commissie wijst er terecht op dat WKK goede diensten kan bewijzen in de strijd tegen de uitstoot van broeikasgassen; wel moeten de installaties de juiste afmetingen hebben en goed geëxploiteerd worden.

De Commissie moet potentiële exploitanten een duidelijke methode bieden waarmee zij de gecombineerde en de gescheiden opwekking van energie met elkaar kunnen vergelijken.

4.3. Het Comité stemt in met de communautaire doelstelling om in de periode van nu tot 2010 het aandeel van WKK in de elektriciteitsproductie te verdubbelen. De Commissie dient nu voor genoeg middelen te zorgen om de ontwikkeling van WKK te stimuleren en zo een bijdrage te leveren aan het communautaire streven naar vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. In elke lid-staat moeten de programmeurs dit doel steeds voorogen houden.

4.4. Er moet harder worden gewerkt aan geharmoniseerde belastingregelingen waarbij milieukosten worden geïntegreerd; dit moet de zuinige vormen van energieverbruik stimuleren.

4.5. De Commissie zou, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, de institutionele obstakels voor de ontwikkeling van WKK moeten wegnemen. Het is verder een goede zaak dat zij probeert haar energieprogramma's aan te wenden om 0 & 0- en demonstratieprogramma's en concrete, goed functionerende toepassingen van WKK van de grond te krijgen.

Brussel, 13 maart 1998.

De voorzitter van het Comité van de Regio's
Manfred DAMMEYER

Voetnoten:

1. COM(97) 514 def.
-

Voor vragen en/of opmerkingen over EMIS kunt u mailen naar emis@vito.be

Copyright © [VITO](http://www.vito.be) 18/06/1998

Ontwerp [EMIS](http://www.emis.be).